

bylage 63 afz. 36 modif 120.

AFSCHRIJF

Proces-Verbaal No. 30, d.d. 18 Februari 1941.

Overtreding van Art. 141 sub 3 Wetboek van Strafrecht.

Verdachte: Onbekende(n) Dader(s)

Spreek
Verbalen in
Duitsch is
document
11/3/1941
M. M. M. M.

Slachtoffer: H.E.Koot, gewoonde hebbende Vyzelstraat 88 hs, alhier.
Getuigen: J.Lierens, Waterlooplein 93 I, alhier
C.Les, Waterlooplein 93 I, alhier
N.Peperwortel, Waterlooplein 87 I, alhier
A.Arian, Rapenburgerstraat 91 III, alhier
G.Kuiters, Hazenstraat 62 I, alhier
F.H.Strasters, Brahmstraat 15 I, alhier e.a.

Datum van ^{het misdrijf} ~~de overtreiding~~: 11 Februari 1941.

Plaats van ^{het misdrijf} ~~de overtreiding~~: Waterlooplein alhier.

Verdachte wordt voorgesteld op:

Politie te Amsterdam

A F S C R I F T -

PROCES-VERBAAL

~~HOOFDBUREAU~~ ~~mmms~~ ~~BUR~~ ~~m~~

4 e SECTIE 2 e AFDEELING

No. 30

ONDERWERP:

Inbeslagname van het
lijk van

HENDRIK EVERT KOOT,

geboren 5 April 1898 te
Amsterdam, gewoond heb-
bende Vijzelstraat 88
huis te Amsterdam.

Ik, ondergeteekende, Jacobus Pieter Schulze,
agent-rechercheur van politie te Amsterdam,
tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, dienstdoen-
de in de 4e Sectie, 2e Afdeeling, heb op Vrij-
dag, 14 Februari 1941, op last van den Heer
Officier van Justitie te Amsterdam, in het
Binnen gasthuis, alhier, het lijk in beslag-
genomen van HENDRIK EVERT KOOT, geboren 5 A-
pril 1898 te Amsterdam, gewoond hebbende Vij-
zelstraat No.88 huis te Amsterdam en aldaar
overgedragen aan Dr. JOHANNES THEODORUS CORNE-
LIS ALBERTUS LEUSDEN, oud 53 jaar, anatoom-
patholoog aan het Binnen Gasthuis, alhier en
wonende Vondelkerkstraat No.6 te Amsterdam.

Genoemde Koot zou op Dinsdag, 11 Februari
1941 des namiddags te ongeveer 7.15 uur, op
het Waterlooplein ter hoogte van perceel 93
alhier, zoodanig op het hoofd zijn geslagen,
dat hij, tengevolge van de opgelopen ver-
wondingen, zou zijn overleden.

En heb ik hiervan op mijn ambtseed dit pro-
ces-verbaal opgemaakt te Amsterdam, gesloten
en geteekend, den 14en Februari 1941.

Coll.:
P.A.K.

W.g. J.P.Schulze.

Gezien:

De COMMISSARIS VAN POLITIE
in de 4e Sectie, te Amsterdam.

W.g. Jutte.

Voor eensluidend afschrift,
De Hoofdinspecteur van Politie,
1

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4 2

30 A.

Onderzoek inzake overtreding van het bepaalde by artikel 141 van het Wetboek van strafrecht, sub 3, contra "Onbekende(n) Dader(s)" e. waarbij als slachtoffer is gevallen,

HENDRIK EVERT KOOT,

geboren 5 April 1898 te Amsterdam, gewoond hebbende Vijzelstraat Nr. 88 huis te Amsterdam. (Overleden op 14 Februari 1941, in het Binnen Gasthuis te Amsterdam.

-o-o-o-

licht in de kamer brandde en de gordijnen waren gesloten. Wij hoorden zingen. Ik en mijn vrouw gingen daarop voor het raam kijken en schoven daarvoor de gordijnen open. Het was op de straat nog niet geheel donker en het was mistig weer. Ik zag toen een groote groep personen aankomen, naar ik meen uit de Zwanenburger straat. Ter hoogte van het aldaar aanwezige huisje in gebruik bij de luchtbeschermingsdienst, zag ik die troep voor het eerst en hoorde ik toen iemand roepen; "Links af", op een comando toon. Toen liep die troep langs mijn woning. Ik zag toen, dat die marcheerende troep, personen waren van de W.A. van de Nationaal Socialistische Beweging, in uniform gekleed, waaronder zich ook personen in burgerkleeding bevonden, terwijl die troep werd vooraf gegaan, door personen in burger en ook werd gevolgd door burgers welke meerendeels per rijwiel waren. Deze troep liep zingende langs mijn woning. Ik zag die troep, loopen in de richting naar de Markensteeg. We keken die troep nog na en toen deze het einde van de speeltuin waren, hoorde ik weer, dat er gecommandeerd werd "Links af". Direct daarop nam ik waar, dat die troep wellicht het Waterlooplein zou opgaan in de richting naar de Zwanenburgwal. Ik kon dit echter niet meer zien door de mist. Hierop gingen wij weer aan tafel. Op dat oogenblik namen wij een erg geschreeuw

Ik ondergeteekende, JACOBUS PIETER SCHULZE agent-rechercheur van politie te Amsterdam, tevens onbezoldigd rijksveldwachter, dienstdoende in de 4e Sectie 2e Afdeling, verklaar het volgende.

Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te ongeveer 7 uur, heeft op den openbaren weg, het Waterlooplein te Amsterdam, een botsing plaats gehad tusschen een vendel W.A. mannen van de Nationaal Socialistische Beweging, gekleed in uniform en een groote groep personen, meest Joden, waarbij een onbekend persoon, gekleed in de uniform der W.A. voornoemd ernstig werd verwond en in bewusteloozen toestand naar het Binnen Gasthuis werd vervoerd met een auto van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst en aldaar ter verpleging werd opgenomen.

In verband daarmee heb ik ter plaatse een onderzoek ingesteld en gehoord,

JACOB L I E R E N S,

geboren 13 Mei 1901 te Amsterdam, van beroep koopman, wonende Waterlooplein Nr. 93 I te Amsterdam, die verklaarde: " Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te ongeveer 7 uur, bevond ik mij met mijn gezin in mijn woning aan het genoemde adres Waterlooplein Nr. 93 I te Amsterdam. We zaten gezamenlijk te eten. Het

waar.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4

2

waar. Doordat er nogal hard langs lns huis werd geloopt, ging ik weer door het raam naar buiten kijken, maar ik kon niet veel meer zien, omdat het inmiddels donker was geworden. Wél nam ik waar, dat er veel hollende menschen voorbij mijn woning liepen. Zij liepen echter door elkander heen, zoowel in de richting naar de Blauwbrug, als naar het Waterlooplein. Ik heb niet kunnen waarnemen, dat er voor mijn woning werd geslagen. Toen ik echter goed keek, zag ik op den rijweg, ongeveer vlak voor mijn woning een mij onbekenden man liggen. Ik zag, dat die man in een zwart uniform gekleed was en ik zag, dat hij beenkappen droeg. Ik zag dat die man met uitgestrekte armen lag en ik zag tevens, dat hij aan een zijner polsen een wapenstok had. Direct daarop nam ik waar, dat er eenige politie ambtenaren aanwezig waren. Kort daarop verscheen een auto van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst ter plaatse en is die man opgenomen en vermoedelijk naar een der ziekenhuizen vervoerd.

Ik heb niet kunnen waarhemen of die man ernstig gewond was. Wél heb ik gezien, dat die man vermoedelijk buiten bewustzijn was, omdat hij stil op de straat lag.

Omtrent personen, door wien die man is geslagen, kan ik geen inlichtingen geven. Ook heb ik niet waargenomen of die man en w waarmede hij is geslagen."

Hij teekent na voorlezing en volharding zijne verklaring.

w.g. C. Lierens
w.g. J. Lierens

Hierna gehoord,

CATHARINA L E S,

geboren 1 October 1907 te Amsterdam, gehuwd met J. Lierens, wone-
nende Waterlooplein Nr. 93 I te Amsterdam, die verklaarde: " Op
Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te ongeveer 7 uur, bevond
ik mij met mijn gezin in mijn woning aan genoemd adres, Waterlooplein
Nr. 93 I te Amsterdam. Wij waren juist aan het eten. Het
licht in de kamer brandde en de gordijnen waren dicht. Wij hoor-
den toen op de straat zingen en uit nieuwsgierigheid gingen wij
even kijken. Het licht deed ik uit en ik schoof de gordijnen een
eindje open. Het was buiten nog niet geheel donker en het was
mistig weer. Toen ik naar buiten ~~naar buiten keek~~, zag ik een
troep personen, gekleed in uniform, waaronder burgers, en vooraf
~~gegaan~~ en gevolgd door burgers per rijwiel langs mijn woning lie-
pen. Ik heb niet gezien, waar die troep vandaan kwam, wel nam ik
waar, dat deze troep uit de richting van de Blauwbrug kwam en
marcheerde in de richting naar de Lazarussteeg. Op het oogenblik
dat die troep mijn woning passeerde, hoorde ik die troep zingen
Ik nam die troep waar tot het einde van de speeltuin. Ik hoorde
toen, dat er werd gecommandeerd: " Links af". Hierop zijn wij
weer aan tafel gegaan. Wij konden toen ook niet verder meer zien
wat er gebeurde. Ik had de gordijnen weer gesloten en het licht
in de kamer aangestoken. Kort daarop hoorde ik een erg rumoer
op de straat. Ik draaide daarop het licht weer uit en ik keek
weer naar buiten. Het was inmiddels donkerder geworden, zoodat
ik niet goed kon zien, wat er gebeurde. Ik zag toen, dat er op
den

∟ doorhaling
ggk.

c.l.l.
doorhaling

ggk.
c.l.l.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4

2

den rijweg, ongeveer voor mijn woning een mij onbekenden man op straat liggen. Ik zag dat die man een gummistok aan een zijner handen had. Wat er met dien man was gebeurd, weet ik niet. Direct daarop kwamen er eenige politie ambtenaren bij, die zich met dien man bemoeide. Ik zag, dat die man een uniform droeg en beenkappen of kaplaarzen droeg. Even later verscheen er een auto van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst ter plaatse voor wien die man vermoedelijk naar een der ziekenhuizen is vervoerd. Ik heb niet gezien, dat er door die personen geslagen werd, noch dat die man, die op den rijweg voor mijn woning lag, geslagen is. Hieromtrent kan ik geen inlichtingen geven. "

Zij tekent na voorlezing en volharding hare verklaring.

~~Wg. M. Peperwortel~~
Wg. C. Ruuskes

Hierna gehoord,

NATHAN PEPERWORTEL,

geboren 29 Januari 1939 te Amsterdam, van beroep garagehouder, wonende Waterlooplein Nr. 87 I te Amsterdam, die verklaarde:

" Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te ongeveer 7.10 uur, bevond ik mij op mijnwoning. Ik had op dat oogenblik nog niet de gordijnen van mijn kamer dicht en ik had ook nog geen licht branden. Ik lag te bed en mijn vrouw riep mij toen en zeide tegen mij: Daar heb je ze weer." Ik hoorde toen op de straat zingen. Ik ging mijn bed uit en ik ging in de voorkamer door het raam naar buiten kijken, wie er zongen. Ik zag toen op de straat voor mijn woning voorloopen een troep personen gekleed in de uniform der W.A. van de Nationaal Socialistische Beweging. Ik zag, dat die troep kwam, vanaf de richting van de Blauwbrug en liep in de richting naar de Lazarussteeg. Die troep was naar mijn meening ongeveer 60 á 70 man groot. Ook waren er personen in burgerkleeding bij, die ook in die marcheerden meeliepen. Ook reden er burgers om die troep heen, gezten op een rijwiel. Het was op straat nog niet geheel donker, maar het was mistig weer. Toen die troep voorbij was gemarcheerd ben ik weer naar binnen, althans ben ik voor het raam vandaan gegaan.

Later hoorde ik een erg lawaai op straat en toen ik weer ging kijken, zag ik verschillende personen, gekleed in uniform en in burger voorbij rennen in de richting van de Blauwbrug. Ik heb op dat oogenblik niet gezien, dat er door verschillende personen werd geslagen. Toen die hollende menschen voorbij waren, zag ik

ongeveer naast mijn woning op den rijweg een mij onbekenden man liggen. Ik zag, dat die man gekleed was in de uniform van de W.A. Ook nam ik waar, dat die man om een zijner polsen een gummistok had. Ik zag nog, dat er kort daarop eenige politie ambtenaren naderbij kwamen, die zich met dien man, die op straat lag bemoeide. Wat er met dien man is gebeurd, weet ik niet. Ik kan dan ook niet verklaren, op welke wijze die man daar is gevallen. Ook heb ik niet waargenomen, dat er door de personen, die

hard

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4

2

hard voorbij mijn woning liepen is geslagen.

Ten opzichte van de verwondingen, die die man heeft opgelopen kan ik geen inlichtingen geven."

Hij teekent na voorlezing en volharding zijne verklaring.

W. J. van der Vliet

En verklaar ik, verbalisant, dat de in vorenstaande verklaringen bedoelde onbekende W.A.man, blijkt te zijn genaamd,

H E N D R I K E V E R T K O O T,

geboren 5 April 1898 te Amsterdam, gewoond hebbende aan de Wijzelstraat Nr. 88 huis te Amsterdam.

Genoemde H.E.Koot, is ten gevolge van de hem op het Waterloo plein Alhier, toegebrachte verwondingen, op 14 Februari 1941, in het Binnen Gasthuis alhier overleden.

Een ingesteld onderzoek naar eventueele getuigen en naar de onbekende daders had tot op heden geen resultaat. Het onderzoek zal echter worden voortgezet en bij gunstig resultaat nader bij proces-verbaal worden geconstateerd.

Voorts heb ik, verbalisant, uit handen van P.Oudheusden, brigadier van politie, over- en in beslag genomen een gummislang, verzwaard met ijzer en waaraan een koorde, welke om de pols van H.E.Koot was aangetroffen. Deze gummislang zal door mij behoorlyk verpakt, gewaarmerkt en verzegeld worden gedeponneerd ter Griffie van de Arrondissements Rechtbank Alhier.

En heb ik hiervan op mijn ambtseed dit proces-verbaal opge-
maakt te Amsterdam, gesloten en geteekend den 17en Februari 1941.
coll:

P. J. van der Vliet

P. J. van der Vliet

Gezien:
DE COMMISSARIS VAN POLITIE
in de 4e Sectie
te
A M S T E R D A M.

w.g. Jutte

voor een leidend afakrif

w.g. Schuur

30 A.

Februari

41

een gummistok, zijnde een
stuk tuinslagg, aan het uit-
einde verzwaard met ijzer

H.E.Koot, geboren 5
April 1898 te Amster-
dam, gewoond hebbende
Vijzelstraat 88 hs te
Amsterdam, overleden
op 14 Februari 1941.

Februari

41

B. P. K. K. K.
H. E. Koot

50 B.

Behoort bij proces-verbaal Nr. 30 A, dd. 17 Februari 1941, van de 4e Sectie 2e Afdeling.

In aansluiting op het hiervoren gaande proces-verbaal, heb ik, ondergeteekende, JACOBUS PIETER SCHULZE, agent-rechercheur van politie te Amsterdam, tevens onbezoldigd rijks veldwachter, dienstdoende in de 4e Sectie 2e Afdeling, op 12 Februari 1941, gehoord,

ARNOLD ARIAN,

geboren 5 Maart 1908 te Amsterdam, van beroep schilder, wonende Rapenburgerstraat Nr. 91 III te Amsterdam, die verklaarde: " Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te ongeveer 7 uur, liep ik op den openbaren weg, het Waterlooplein, nabij den speeltuin te Amsterdam. Ik kwam vanaf mijn woning en ik was op weg naar een lunchroom op het Waterlooplein.

Toen ik aldaar om den hoek heenkwam, zag ik een groep W.A.mannen van de Nationaal Socialistische Beweging in marchecolonne aankomen uit de richting van de Blauwbrug en gaande in de richting naar de Lazarussteeg. Deze groep was circa 40 à 50 personen groot en waren in uniform gekleed.

Op het oogenblik, dat ik tegen het hek van den speeltuin stond, zag ik, dat die groep W.A.mannen links af ging, in de richting van de Zwanenburgwal. Ik nam toen waar, dat het publiek, hetwelk zich op het Waterlooplein bevond, naar elkander toekwam en daarop naar de

groep W.A.mannen toekwam. Op datzelfde oogenblik zag ik, dat die W.A.mannen hunne wapens trokken. Op dat oogenblik vlogen die W.A.mannen en het publiek op elkander in en werden er vele klappen van weerszijde uitgedeeld. Ik geraakte toen zoodanig tussehen die vechtende troepen in, dat ik niet meer weg kon en moest ik mij tegen wil en dank verdedigen tegen die W.A.mannen, die met wapens en hun koppelriemen sloegen. Op een gegeven oogenblik kreeg ik de kans om weg te komen en liep ik hard weg in de richting van de Zwanenburgwal alhier. Toen ik een eind weg was en stil stond bemerkte ik dat ik op mijn lichaam nat was en toen ik keek, zag ik, dat de rechterzijde van mijn lichaam met bloed zat. Ik wilde toen direct naar een gasthuis gaan en kwam ik echter niet verder, dan een café op den hoek van de Jodenbreestraat en Markenplein. Vandaar ben ik met een auto van den Gemeentelijken Geneeskundigen en gezondheidsdienst naar het Nederlandsch Israelietisch Ziekenhuis aan de Nieuwe Keizersgracht alhier vervoerd. Bij onderzoek aldaar den mij behandelenden Geneesheer, bleef dat ik een steekwonde had opgelopen op mijn rechter schouderblad en is het steekvoorwerp vermoedelijk afgegleden naar de voorzijde van mijn borst. Volgens dien geneesheer was het echter geen ernstige verwonding. Ik heb gedurende 5 dagen mijn werk niet kunnen verrichten.

Door

50 B. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
4 2

Door wien mij die steekwonde is toegebracht kan ik niet mee-
deelen. ik heb dat niet kunnen waarnemen. Meer inlichtingen kan
ik in deze niet geven."

Hij teekent na voorlezing en volharding zijne verklaring.

w.g. A. Brian

En heb ik hiervan op mijn ambtsoed dit proces-verbaal opge-
maakt te Amsterdam, gesloten en geteekend den 18en Februari 194
coll:

P.M.

J. P. Phubal
3

Gezien:

DE COMMISSARIS VAN POLITIE
in de 4e Sectie
te
AMSTERDAM

*Voor een bescheid
op schrift
get. Schulte*

w.g. Yutte

Afschrift-
PROCES-VERBAAL/

XXXXXXXXXX

4 2

No 30 ~~B~~ C,

Inbeslagname.

In verband met nevensgaand proces-verbaal van JACOBUS PIETER SCHULZE, agent-rechercheur van politie te Amsterdam, verklaar ik, ondergeteekende, PIETER OUDHEUSDEN, brigadier van politie tevens onbezoldigd veldwachter der gemeente Amsterdam, dienstdoende aan de 4e Sectie, 2e Afdeling, het navolgende:

Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te omstreeks 7.15 uur, bevond ik mij, in uniform gekleed op den openbaren weg het Waterlooplein te Amsterdam, alwaar even te voren een vechtpartij had plaats gehad tusschen mij onbekende personen. Op genoemd tijdstip zag ik op den rijweg, voor perceel No 93, op het Waterlooplein, een persoon, die later bleek genaamd te zijn:

HENDRIK EVERT KOOT,

geboren 5 April 1898 te Amsterdam, koopman in textielgoederen, wonende Vijzelstraat 88 huis te Amsterdam, in bewusteloozen toestand en met een bloedende hoofdwond, op straat liggen. Koot voornoemd, was gekleed in het uniform van de W.A. van de Nationaal Socialistische Beweging in Nederland, en had om zijn rechterpols een stukje koord, waaraan een met ijzer verzwaarde gummislang bevestigd was. Deze gummislang, als zijnde een wapen, is door mij in beslaggenomen en ter handgesteld van den rechercheur van politie, J.P. SCHULZE, die met het verder onder-

zoek belast is.

En heb ik hiervan op mijn ambtseed opgemaakt dit proces-verbaal, hetzelfde gesloten en geteekend te Amsterdam, 14 Februari 1941.

Coll. was geteekend
P.A.K.

Gezien:
DE COMMISSARIS VAN POLITIE
in de 4e Sectie
te
AMSTERDAM,

was geteekend,

Jutte

P. Oudheusden
109. *P. Oudheusden*

XXXXXXXXXX

4

2

30. D.

Wij ondergeteekenden, Jacobus Botti, Inspecteur van Politie, tevens onbezoldigd veldwachter der gemeente Amsterdam, dienstdoende aan de 3de Sectie 2de Afdeeling en Pieter Oudheusden, Brigadier van Politie, tevens onbezoldigd veldwachter der gemeente Amsterdam, dienstdoende aan de 4de Sectie 2de Afdeeling, verklaren het navolgende:-----

Op Dinsdag 11 Februari 1941 te circa 7.- uur des namiddags bevonden wij ons in de localiteit van den wachtcommandant aan het Politiebureau Jonas Daniël Meyerplein, alhier, alwaar wij door een onbekend gebleven agent van politie gewaarschuwd werden, dat er op het Waterlooplein, alhier, een groote vechtpartij was ontstaan, tusschen een groep personen van de Nationaal Socialistische Beweging en andersdenkenden. Wij, verbalisanten, begaven ons onmiddellijk met een aantal agenten van politie, die zich op bovengenoemd tijdstip eveneens aan het Politiebureau Jonas Daniël Meyerplein bevonden, naar buiten. Zoodra wij, verbalisanten, buiten waren gekomen, hoorden wij, dat er een drietal schoten gelost werd, en zagen wij in het schemerdonker

een aantal personen hard wegloopen over het Waterlooplein in de richting van den Zwanenburgwal, alhier. Op het gedeelte van het Waterlooplein tusschen het zoogenaamde "Fruitpleintje" en de Zwanenburgerstraat, alhier, was, voor zoover wij zulks konden vaststellen, niemand meer aanwezig. Wij, verbalisanten, begaven ons met eenige agenten langs de evenzijde van het Waterlooplein naar de Zwanenburgerstraat, alwaar ons door een onbekend gebleven burger werd medegedeeld, dat tegenover den speeltuin aan de onevenzijde van het Waterlooplein, op den openbaren weg, een gewonde lag. Wij, verbalisanten, begaven ons daarna in de aangeduide richting en troffen op den openbaren weg, het Waterlooplein, voor perceel 93, op den rijweg, in bewusteloozen toestand aan, een persoon, gekleed in de uniform van de W.A. van de Nationaal Socialistische Beweging, die uit een hoofdwond hevig bloedde. Deze persoon had om zijn rechter pols een koord, waaraan een gummislang was bevestigd, welke aan het onderreinde verzwaard was met ijzer. Deze gummislang met koord is door verbalisant Oudheusden in beslag genomen, waarvan door hem afzonderlijk proces-verbaal is opgemaakt. Toen wij, verbalisanten, genoemden persoon op den openbaren weg, het Waterlooplein voor perceel 93, aantroffen, was het omstreeks 7.15 uur des namiddags. Door den inmiddels ont-

ontboden Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst, alhier, is bedoelde persoon overgebracht naar het Binnen Gasthuis, alhier. Bij een nader ingesteld onderzoek bleek bedoelde persoon genaamd te zijn:-----

----- Hendrik Evert Koot, -----
 geboren te Amsterdam, 5 April 1898, van beroep winkelier-koopman, en te wonen Vijzelstraat 88 huis te Amsterdam (Centrum). Alsnog verklaren wij, verbalisanten, dat noch wij, noch de agenten van politie, die zich tegelijk met ons naar buiten begaven, van de vechtpartij zelf iets hebben gezien.-----
 En hebben wij hiervan op onzen ambtseed dit proces-verbaal opgemaakt, te Amsterdam, den 14den Februari 1941.

^{coll. F.A.K.}
 Gezien:
 De Commissaris van Politie
 in de 4de Sectie,

coll. Jutte

coll. Batti
P. Oudheusden

Voor een leidend schrift
coll. Batti
J. Oudheusden

Afschrift

Proes Verhaal

XXXXXXXXXXXX

4

2

30 E

Verhoor van getuigen.

Behoort by nevensgaand procesen aantal W.A. mannen van de Nationalistische Beweging in Nederland en de bewoners van het Waterlooplein en omgeving, waarbij verschillende W.A. mannen werden verwond, terwyl een zekere Koot, aan zyn verwondingen is overleden, heb ik;

-o-o-o-o-

In verband met de plaats gehad hebbende ongeregeerdheden, in den namiddag van 11 Februari 1941, op het Waterlooplein, alhier, tusschen

THEODORUS VAN ZWAM, agent rechercheur van politie der gemeente Amsterdam, tevens onbezoldigd ryksveldwachter, dienstdoende aan de 4e sectie 2e afdeling, na daartoe bekomen opdracht, opdracht, op 15 Februari 1941, in het Binnen Gasthuis, alhier, gehoord:

GERARDUS KUITERS, geboren te Amsterdam, van beroep chef monteur, wonende Hazenstraat 62 I alhier, die verklaarde: Ik ben als monteur in dienst by de Deutsche Weermacht en zou op Maandag 17 dezer naar Frankryk gaan.

Op 11 Februari 1941, des namiddags te circa 6.45 uur, bevond ik my op het Muntplein, alhier, en was gezeten op myn rywiël.

Ik was toen gekleed in uniform, van W.A. man, van de Nationaal Socialistische Beweging in Nederland. Ik bin lid van die Beweging. In myn gezelschap waren toen myn vrouw en myn zuster, eveneens per rywiël.

Op het Muntplein zag ik toen in marschformatie, naar schatting, 40 W.A. mannen van de N.S.B., merendeels gekleed in uniform, die marscheerden in de richting van de Staalstraat alhier.

Aangezien ik ook dien kant uit moest, volgde ik die mannen op een afstand van plus minus 15 a 20 meter.

Door de Zwanenburgerstraat op het Waterlooplein gekomen, zag ik, dat, dat die W.A. mannen links afsloegen en aan de overzyde van den aldaar aanwezigen speeltuin, de onevenzyde van het Waterlooplein, verder marscheerden.

Myn doel was met myn vrouw en zuster naar de blauwbrug te gaan. Toen ik op den hoek van de Zwanenburgerstraat nog even afstapte en die W.A. mannen reeds een eind verder waren gemarscheerd, hoorde ik plotseling een geschreeuw en gejoel. Ik reed toen hard in de richting van het Jonas Daniel Meyerplein. Aan het einde van dien speeltuin gekomen, smet ik myn rywiël tegen een aldaar staand hek en zag ik op korten afstand, op het Waterlooplein, dat die W.A. mannen in een gevecht waren gewikkeld met eenen menigte aldaar aanwezige Joden. Ik schat het aantal van

van die joden op circa 500 man, Deze waren bewapend met stukken en yzeren staven, waarmede zy op die W.A mannen insloegen. Ik mengde my onmiddellyk in dat gevecht en trachtte myn kameraden te ontzetten, waardoor ik eveneens op die joden insloeg. Ik had geen wapen by my. Daarop hoorde ik, tweemaal snel achter elkaar een schot vallen en voelde ik een schrypend gevoel op myn hoofd.

Ik vermoed, dat dit schot afkomstig was van een dubbelloops jachtgeweer, aangezien ik daarmede wel bekend ben.

Daarop werd ik eenige malen door een slag met een hard voorwerp op myn hoofd getroffen. Ik zag op dat moment ook, dat een jood met een bakje in zyn hand, my een vloeistof tegen het gelaat wierp hetgeen een brandend gevoel teweeg bracht. Ik kon op een moment niets meer zien en viel op de straat neder. Toen ik weder tot myn positie kwam en weer iets kon onderscheiden, ben ik in de richting van myn rywiél geloopt, waar ik weder ben neergevallen. Voorzoover ik my herinner ben ik toen door een paar kameraden, wie dit waren weet ik niet, opgenomen, die my medetrokken in de richting van de Blauwbrug, waarna zy my, in een over die brug staand cafe hebben binnengedragen, waarna ik naar dit gasthuis ben vervoerd. Volgens den alhier aanwezigen geneesheer, moet ik minstens 6 weken alhier ter verpleging blyven.

Ik voeg hieraan nog toe, dat tydens den tocht van die W.A. mannen door de Zwanenburgerstraat naar het Waterlooplein, door hen werd gezongen. By die vechtparty is geen politiemán tegenwoordig geweest, ik heb althans geen politiemán gezien. Ik hoorde hog tydens dat gevecht, dat een Hopman riep "Verzamelen", doch dit was gezien, het aantal joden onmogelyk, zoodat iedere W.A. man, met medeneming van een kameraad, trachtte een goed heenkomen te zoeken.

Toen ik door enige kameraden werd medegevoerd, zag ik op den hoek van de Zwanenburgerstraat gekomen, wederom een persoon, in het bezit van een geweer, die ons toeriep, "Sta of ik schiet". Ik herinner my thans, dat ik twee personen in het bezit van een geweer heb gezien. Ik kan echter niemand van die aanvallers noch de personen die in het bezit van een geweer waren, herkennen. Ik werd bloedend aan myn rechter slaap en hoofd verwond. Meer inlichtingen kan ik U niet geven.

Daarna heb ik, verbalisnat in het BinannGasthuis gehoord.

FREDERIK, HENDRIK STRASTERS, geboren te Amsterdam, 2 September 1917, wonende Brahmstraat 15 I, alhier, die verklaarde: Ik ben bij de Nederlandsche SS.

Op 11 Februsri 1941 des namiddags te circa 6.30 uur zag ik een groep WA mannen van de Nationaal Socialistische Beweging in Nederland in groepsverband marcheeren, vanaf het Muntplein, door de Staalstraat en Zwanenburgerstraat in de richting van het Waterlooplein. Ik was in uniform van de SS gekleed. Die troep WA mannen was naar schatting ongeveer 40 man sterk, en waren de meesten in uniform gekleed.

Op den hoek van de Zwanenburgerstraat gekoem, reed ik gezeten op mijn rijwiél linksaf langs de evenzijde van het Waterlooplein. Nabij den hoek van de Lange Houtstraat en Waterlooplein gekomen, hoorde ik roepen, "Dat is er ook een". Plotseling zag ik een

Befehlshaber der Ordnungspolizei, waren myn menschen ongewapend. Gedurende onze tocht naar het Waterlooplein, waren in de Staalstraat noch in de Zwanenburgerstraat en dan de op die straat uitkomende zystraten, joden te zien. Het was rustig. Enkele menschen keken uit hun ramen, doch toen ik order gaf deze te sluiten, deden zy zulks.

Op den hoek van het Waterlooplein en Zwanenburgerstraat gekomen, marcheerden wy voorby het huisje van de luchtbeschermingsdienst en gaf ik het bevel linksaf te slaan. Daarop marcheerden wy over genaemd plein, en wel over het gedeelte waar de tramrails ligt, verder in de richting van de Lazarusstæg.

Halverwege den aldaar aanwezigen speeltuin gekomen, kwam een my onbekende manspersoon naar my toe, die my toeschreeuwde, "Om den hoek wordt er een van jullie afgemaakt".

Op hetzelfde moment hoorde ik een ontzettend geschreeuw en gejoel komende vanaf de andere zyde van dien speeltuin.

Ik riep daarop "Looppas", waarna de troep in looppas, naar en in de richting van het Waterlooplein liep.

Om den hoek van den aldaar aanwezigen speeltuin, naby een aldaar staand aanplakbord, ongeveer 80 meter van het aldaar aanwezige politiebureau, zag ik den S.S. man, genaamd Strasters, die waggelend kwam aanloopen, bloedend was verwond terwyl een aantal joden in zyn onmiddellyke nabyheid waren. Die joden deinsden toen zy ons zagen een oogenblik terug, doch kwamen onmiddellyk daarop in zoon groote getale, terplaatse, dat ik bevel gaf aan te vallen om Strassert te ontzetten. Van den anderen kant werden wy dan ook onmiddellyk aangevallen, door een groot aantal joden, die by hondertallen kwamen aanstormen. Zonder uitzondering waren zy bewapend met yzeren staven en knotsen van plus minus 1 meter lengte met bylen etc. Uit de huizen werd op ons geschoten, terwyl ik ook zag gedurende dat gevecht, dat een vrachtauto langs onsoreed, waaruit op ons werd geschoten.

Myn mannen verdedigden zich tegen den aanval van die joden, doch door den ongelyken stryd, (een ongewapende man van my stond tegenover 10 gewapende joden) moesten wy retereeren. Ik kreeg den absoluten indruk, dat die joden op "moord" uit waren, en leverden zy een beestachtigen en unfaire stryd. Aangezien de overmacht van die joden steeds aangroeide en ter voorkoming van omringeling van myn geheele troep, gaf ik order aan myn troep, terug te trekken. Ik miste den tyd om tydens dat terugtrekken te constateeren of ik myn manschappen compleet had. Gedurende dat gevecht liet zich geen enkele politieman zien. Dat gevecht heeft plus minus 10 minuten geduurd.

Daarop ben ik met myn manschappen teruggetrokken langs denzelfden weg welke wy gekomen waren, steed gevolgd door een groot aantal joden. Over den blauwbrug gekomen, hoek Amstelstraat, zag ik 3 leden van het Korps Marechaussee. Ik liet toen verzamelen en werd de Wachtmeester Koot, vermist. De ergste gewonden, zond ik direct weg om zich te laten verbinden. Ik had toen nog 18 man over, die ook meer of minder waren geblesseerd. Dringend verzocht ik toen aan die Marechaussee's om assistentie, teneinde een onderzoek in te stellen naar den vermisten Koot.

Deze mannen weigerden my assistentie te verleen, op grond van hun consignes. Ook het verzoek om een vuurwapen, werd door hen afgewezen.

30 E. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4

2

afgewezen, zoodat de mogelykheid om Koot te zoeken, my werd ont-
nomen. Daarna zyn myn mannen en ik afgemarcheerd naar het Rem-
brandtsplein, alwaar ik vernam, dat Koot en genoemde Strassert
met een auto van den Geneeskundigen dienst, naar het Binnen Gast-
huis alhier, waren overgebracht.

Door genoemden aanval op ons, werd ik bloedend aan myn hoofd
verwond. Ik voeg hieraan nog toe, dat toen wy halverwege dien
speeltuin waren, ik reeds om hulp hoorde roepen, welk geroep van
den andere zyde van dien speeltuin kwam. Ik heb den indruk gekregen
dat bedoelde joden reeds vooraf zich verzameld en bewapend hebben,
met het doel ons aan te vallen.

Ik kan geen enkele aanvaller herkennen en kan u ook geen be-
schryving geven van een van die aanvallers. Ook heb ik niet gezien
met welken persoon genoemden Koot, die inmiddels is overleden, heeft
gevochten noch wie hem heeft aangevallen. Ik kan U niet al de na-
men van die W.A. mannen verstrekken, aangezien ik, gezien het feit
dat met spoed naar het Waterlooplein moest worden gemarcheerd, ook
enkele W.A. mannen van een ander vendel zyn opgeroepen en aanwezig
zyn geweest. Wachtmeester Brand zal U indeze wel die inlichtingen
kunnen verstrekken.

Vorenstaande verklaringen door my, verbalisant, in concept
opgenomen en derhalve niet geteekend.

Meerdere getuigen zullen worden gehoord, en zal hiervan den
uitslag by vervolg proces verbaal blyken.

Hiervan op ambtseed opgemaakt dit proces verbaal te Amster-
dam, gesloten en geteekend, den 18den Februari 1941.

*Call.
P.A.A.*

G E Z I E N:
De Commissaris van Politie
te Amsterdam. (Sectie IV)

109. Yette

JH van Zwan

*van eenzijdig
Afschrift*

JH van Zwan

een groot aantal Joden, die van alle kanten kwamen opdagen. Deze Joden waren bewapend met stokken en stukken ijzer. Ik hoorde toen roepen, "Grijpt hem". Onmiddellijk daarop werd mij een stuk ijzer tegen het hoofd geworpen. Ik begon toen hard te rijden om die Joden te ontwijken en om die WA mannen te waarschuwen. Dit gelukte mij echter niet er werd ik door die personen van mijn rijwiel getrokken en vast gegrepen. Toen werd ik door de Joden met stukken ijzer en dergelijke voorwerpen op mijn hoofd geslagen waardoor ik op de straat neerviel. Door de worsteling die nu ontstond verloor ik mijn uniform pet. Terwijl ik trachtte op te staan werd ik nogmaals op mijn hoofd geslagen en tevens op mijn linkerhand, die door eenslag werd verbrijzeld. Ik wist echter weer op te staan en te ontkomen in de richting van die WA mannen. Ik voelde mij toen nedergetrokken door een Compaan van die WA naar de andere zijde van de straat in de richting van de Blauwbrug.

Ik zag toen, dat die Compaan een vrachtauto staande hield die aldaar passeerde.

Een persoon, die in de cabine van die auto zat maakte plaats en ben ik met die auto naar dit Gasthuis vervoerd. Toen ik op den grond lag, heb ik wel hooren schieten uit de richting van de Zwanenburgerstraat doch, ik heb niemand met een schietwapen gezien. Wat er geschied is tusschen die WA mannen en de aldaar aanwezige Joden weet ik niet. Ik heb gedurende die onregelmatigheden geen politie, ter plaatse genoemd gezien. Mijn rijwiel moest ik aldaar achterlaten. De Joden die mij hebben mishandeld kan ik niet bij wedrezen herkennen en kan ik U geen enkele beschrijving van die personen geven.

Alsnog voeg ik hieraan toe, dat toen ik vanuit de Zwanenburgerstraat linksaf het Waterlooplein opreed, marcheerde die WA mannen rechtdoor en marcheerden eveneens linksaf naar het Waterlooplein, doch langs de onevenzijde van dat plein. Tusschen de even- en onevenzijde van dat plein is een speeltuin, die zich in de lengterichting over dat plein uitstrekt. Behalve de wonden aan mijn hand werden mij ook een paar gaten in mijn hoofd geslagen en zal ik nog wel eenigen tijd in dit Gasthuis ter verpleging moeten blijven. Meer inlichtingen kan ik U niet verstrekken.

Daarna op 18 Februari 1941 gehoord:

FREDERIK, KAREL, JACOBUS, JOHANNES RAADSHEER, oud 31 jaar, van beroep bedrijfschef, wonende Stadionweg 208 huis, alhier, die verklaarde: Ik ben Hopman by de W.A. van de Nationaal Socialistische Beweging in Nederland. Op 11 Februari 1941, des namiddags te circa 17.30 uur, ontving ik van myn Heerbanleider, genaamd Hofman, de opdracht, direct een aantal W.A. mannen te verzamelen en binnen het uur uit te rukken, voor het maken van een patrouilletocht naar het Waterlooplein, alhier, voor ontzetting van een paar kameraden, wonende op de Zwanenburgwal 45-47 alhier, die aldaar lastig zouden worden gevallen, en die aldaar tevergeefs op politiehulp zouden wachten.

Op dien dag te 18.30 uur namiddag, rukte ik vanaf het Vindelhuis op het Singel alhier, met 39 man uit, in de richting van het Waterlooplein. Gemarcheerd werd, Spui, Rokin, Munt, Nieuwe Doelenstraat, Staalstraat, door de Zwanenburgerstraat naar het Waterlooplein. Volgens de Order van 27 Januari 1941, van der

Befehlshaber

XXXXXXXXXX

4

2

30 F.

In verband met nevensgaande processen-verbaal, hoorde ik, ondergeteekende, JAN DEN HARTOG, agent-rechercheur van politie te Amsterdam, tevens onbezoldigd rijreveldwachter, dienstdoende aan de 4e Sectie, 2e Afdeling, op 10 Februari 1941, de volgende getuigen: ten eerste:

GRIETJE KROEZE,

geboren 14 September 1894 te Emmen (Dr.), huisvrouw van Roelof de Graaf, wonende Lange Houtstraat 29 I te Amsterdam, die verklaarde:

"Op Dinsdag 10 Februari 1941, in den avond, tegen donker, het tijdstip kan ik niet bepalen, bevond ik mij, voor het open raam van mijn woning, Lange Houtstraat 29 I te Amsterdam, welk raam uitzicht geeft op de Lange Houtstraat.

Ik zag toen vanuit dit raam, de mij bekende TOON PRENGER, wonende Lange Houtstraat 31 I te Amsterdam, uit zijn woning de straat op gaan.

Onder zijn rechterarm droeg hij een voorwerp, hetwelk ik voor een jachtgeweer aanzag.

Dit voorwerp droeg hij op een wijze, zooals een jager een geweer in het veld draagt, namelijk met den loop vooruit. Het gedeelte, van het voorwerp, wat ik voor den loop van het geweer aanzag, was eenigszins glimmend. Hij liep met dit voorwerp vanuit de deur van zijn woning uit, de Lange Houtstraat door, naar de kruising

Lange Houtstraat-Korte Houtstraat, waar hij even bleef staan. Toen hij daar even gestaan had, ging hij de Korte Houtstraat in naar het Waterlooplein. Op het moment dat genoemde Prenger op genoemde kruising stond, was daar ook mijn schoonzoon, genaamd BERTUS LUIKEN, wonende Moddermolensteeg 10 I te Amsterdam, die, toen Prenger de Korte Houtstraat in ging, de Lange Houtstraat door liep, naar mijn woning. Ongeveer 20 minuten nadat ik Prenger met genoemd voorwerp had gezien, bevond ik mij wederom voor genoemd raam van mijn woning. Toen zag ik dat genoemde Prenger met een aantal Israëlieten, hoeveel dit waren weet ik niet, aan het vechten was op genoemde kruising, blijkbaar om genoemd voorwerp. Ik hoorde hem daarbij zeggen: "Ik wil mijn geweer houden". In den tijd, tusschen het tijdstip, dat ik hem met genoemd voorwerp uit zijn woning had zien komen en het tijdstip, waarop ik hem op genoemde kruising met een aantal Israëlieten had zien vechten, heb ik mij in mijn woning bevonden en hoorde ik daar 2 schoten lossen, vermoedelijk ik bezettingverklaring getuif. Na voorlezing volhard ik en te

ten tweede:

BERNARDUS LUIKEN,

geboren 6 October 1912 te Ambt-Hardenberg, van beroep landarbeider

-wonende-

XXXXXXXXXXXX XXXX

4 2

wonende Moddermolensteeg 10 I te Amsterdam, die verklaarde:
 "Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags te omsteeks 6.30 uur, den juisten tijd kan ik niet bepalen, kwam ik uit perceel Lange Houtstraat 29 te Amsterdam. Ik liep vanuit dit perceel door de Lange Houtstraat naar de Korte Houtstraat. Toen ik op de kruising van de Lange Houtstraat en Korte Houtstraat was gekomen, liep ik weer terug naar genoemd perceel Lange Houtstraat 29. Ik passeerde daarbij perceel Lange Houtstraat 31 en zag toen uit de deur van dit perceel een man komen, die ik ken als TOON en van wien ik weet dat hij op de eerste etage van perceel No 31 woonachtig is. Deze man droeg in zijn handen een dubbelloops jachtgeweer. De loop was van blank ijzer. Hij droeg dit geweer, zooals een jager een geweer in het veld draagt, met den loop recht vooruit. Hij liep met dit geweer door de Lange Houtstraat naar de Korte Houtstraat. Een mij onbekende hoorde ik toen zeggen: "Doe dat geweer weg". Met een vriend van mij, genaamd: JAN SPALLING, die in de deurpost van perceel No 29 stond, ben ik de Lange Houtstraat uitgelopen naar de Zwanenburgwal om de politie te waarschuwen, doch kon ik door de groote drukte, het bureau van politie op het Jonas Daniël Meijerplein, niet bereiken. Na voorlezing volhard ik en teeken ik deze verklaring".

ten derde:

JAN SPALLING,

geboren 3 September 1920 te Oosterhesselen (Dr.), van beroep rijwielhersteller, wonende Groote Kattenburgerstraat 74 II te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags tusschen 6 en 7 uur, den juisten tijd kan ik niet bepalen, bevond ik mij in de deurpost van de gelijkstraatsche verdieping van perceel Lange Houtstraat 29 te Amsterdam. Ik zag daar den mij bekenden TOON PRENGER, wonende Lange Houtstraat 31 I, uit de deur van zijn woning de straat op gaan. Ik zag dat hij onder zijn rechterarm een dubbelloops jachtgeweer droeg. De loop van dit geweer was glimmend.

Hij droeg het geweer in zijn rechterarm, terwijl hij met zijn linkerhand de haan van het geweer overhaalde. Hij liep met geweer in de richting naar de Korte Houtstraat. Eenige mij onbekende Israëlieten hoorde ik toen zeggen: "Toon, schiet maar". Na voorlezing v volhard ik en teeken ik deze verklaring".

ten vierde:

GEERT KROEZE,

geboren 14 December 1914 te Schoonderbeek (Dr.), van beroep rijwielhersteller, wonende Lange Houtstraat 29 I te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags tusschen 7 en 8 uur, den juisten tijd kan ik niet bepalen, ging ik van uit mijn woning door de Lange Houtstraat naar de Korte Houtstraat. Op de kruising Lange Houtstraat-Korte Houtstraat bleef ik staan. Op die kruising stonden nog ongeveer 15 menschen (Israëlieten). Ik zag daar den mij bekenden TOON PRENGER loopen. In zijn rechterhand droeg hij een dubbelloops jachtgeweer. Hij droeg dit geweer in verticalen stand, met den loop naar boven. In de Korte Houtstraat, nabij genoemde kruising, nam hij het geweer uit elkander. Een andere man, een Israëliet, wilde het geweer van hem afnemen en zei daarbij, toen hij het geweer niet in handen kon krijgen, "dan zal ik het zoo wel doen". Ik kende dezen man niet. Tijdens dit handgemeen om dit geweer, hoorde ik verschillende mij onbekende toeschouwers

-zeggen-

PROCES-VERBAAL No. 30 F ~~HOOFDBUREAU XXX C BUR~~
4 e SECTIE 2 e AFDEELING

zeggen tegen den zoojuist genoemden man: "Laat los, daar heb je niks mee te maken. Toon Prenger ging toen met den loop van het geweer door de Korte Houtstraat naar het Waterlooplein. Of hij de kolf van het geweer ook bij zich had, kon ik niet zien, daar er te veel menschen bij de Korte Houtstraat stonden. Toen Prenger op het Waterlooplein kwam, zei hij tegen een aantal Israëlieten, die op het Waterlooplein nabij de Korte Houtstraat stonden: "Jongens, aan den kant, anders kan ik ze niet onder schot krijgen". Ik ben toen weggegaan om één en ander aan de politie mede te deelen. Door de groote drukte, nabij het bureau van politie, Jonas Daniel Meyerplein, gelukte mij dit niet. Later op den avond, heb ik de Grüne Polizei, één en ander telefonisch medegedeeld, waarop ik door de telefoon ten antwoord kreeg, "dat de naam van Toon Prenger, bij hen niet geheel onbekend meer was". Na voorlezing volhard ik en teeken ik deze verklaring. -----Voor eensluidend afschrift geteekend, G. Kroeze.

In verband met vorenstaande, verklaar ik, verbalisant, dat op 15 Februari 1941, des namiddags te 4 uur, op den openbaren weg het Waterlooplein te Amsterdam, de door mij in vorenstaande verklaringen genoemde Toon Prenger, ter zake verdacht van overtreding van artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht (geweldpleging met vereende krachten), gepleegd op 10 Februari 1941 te Amsterdam, is aangehouden overgebracht naar het bureau van politie aan het Jonas Daniël Meyerplein te Amsterdam en aldaar ter beschikking is gesteld van den Heer Commissaris van Politie in de 4e Sectie te Amsterdam. Toon Prenger gaf toen desgevraagd op genaamd te zijn:

ANTOINE HENDRIK PRENGER,

geboren 9 Mei 1910 te Rotterdam, van beroep koopman, en te wonen Lange Houtstraat 31/I te Amsterdam. Bij onderzoek aan zijn kleeding werd toen door mij op hem bevonden, een luchtdrukpistool, met een looplengte van 18 centi-meter en houten greep, gemerkt "Diana", model 2 en een blikken doosje, inhoudende 115 kogeltjes, behoorende bij genoemd luchtdrukpistool. Ik, verbalisant, heb toen genoemd luchtdrukpistool en doosje met kogeltjes, inbeslag genomen. Hij verklaarde mij toen, dat hij geen jachtgeweer bezat en het ook niet voorhanden heeft gehad. De verdachte is toen op last van genoemden Commissaris van Politie in bewaring gesteld.

In verband met de afgelegde verklaringen van den verdachte, hoorde ik, verbalisant, de volgende getuigen:

1e.

JACOB IJZERKOOPER,

geboren 16 September 1886 te Amsterdam, van beroep sigarenmaker, wonende Korte Houtstraat 7/I te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, in den avond, vóór dat de duisternis in viel, den juisten tijd kan ik niet vaststellen, ben ik met mijn echtgenoot in mijn woning gegaan en heb den geheelen avond in mijn woning vertoefd. Mijn schoonzoon, de mij bekende Toon Prenger, komt bij mij niet over huis en is ook dien avond niet in mijn woning geweest.

2e.

RACHEL MOSSEL,

geboren 20 November 1885 te Amsterdam, huisvrouw van Jacob Ijzerkooper, wonende Korte Houtstraat 7/I te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, inden avond, vóór dat de duisternis in viel, den juisten tijd kan ik niet vaststellen, ben ik met mijn echtgenoot in mijn woning gegaan en heb den geheelen avond in mijn woning vertoefd. Mijn schoonzoon, de mij bekende Toon Prenger, komt bij mij niet over huis en is ook dien avond niet in mijn woning geweest

PROCES-VERBAAL No. 30 F. ~~HOOFDBUREAU XXXX BUREAU~~
4 SECTIE 2 e AFDEELING

geweest".

3e.

LEVIE (niet Louis) IJZERKOOPEL.

geboren 8 September 1920 te Amsterdam, van beroep boekhandelaar, wonende Korte Houtstraat 7 huis te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, ben ik den geheelen dag niet in mijn woning geweest, des namiddags te omstreeks 11 uur, keerde ik in mijn woning terug. Mijn zwager, de mij bekende Toon Prenger, heb ik op dien avond na mijn thuiskomst, niet in mijn woning gezien."

4e.

SAMSON IJZERKOOPEL,

19 Februari 1911 te Amsterdam, van beroep boekhandelaar, wonende Korte Houtstraat 7 huis te Amsterdam, die verklaarde: "Op Dinsdag 11 Februari 1941, des namiddags van 6 tot 10.15 uur, heb ik in mijn woning vertoefd. Mijn zwager, de mij bekende Toon Prenger, is tus-schen deze tijdstippen niet in mijn woning geweest".

De verklaringen welke niet zijn geteekend, zijn door mij in concept opgenomen. En heb ik hiervan op mijn ambtseed, opgemaakt gesloten en geteekend dit proces-verbaal te Amsterdam, den 18en Februari 1941.

Voor eensluidend afschrift geteekend,

Coll.:

w.g. P.A.K.

Gezien:

DE COMMISSARIS VAN POLITIE

in de 4e Sectie

te

A M S T E R D A M.

w.g. Jutte.

Ofschrift.

120es Verbaal

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

4 2

30 G.

Onderzoek naar vuurwapenen.

Behoort by nevensgaand
proces verbaal No. 30 F.
d.d. 18 Februari 1941, van
de 4e sectie 2e afdeeling.

-0-0-0-

Verbandhoudende met nevensgaand proces
verbaal, d.d. 18 Februari 1941, No. 30 F.
opgemaakt door den agent rechercheur van
politie, J. den Hartog, betreffende een jacht
geweer, welke in het bezit zou zyn gezien
van een zekeren ANTOINE HENDRIK PRENGER,
geboren te Rotterdam, 9 Mei 1910, wonende
Lange Houtstraat 31 I alhier, hebben wy,
ondergeteekenden, THEODORUS VAN ZWAN, agent
rechercheur van politie, tevens onbezoldigd
ryksveldwachter en Hendrikus BAANEN, agent
van politie en onbezoldigd veldwachter, bei-
den der gemeente Amsterdam, dienstdoende aan
de 4e sectie 2e afdeeling, op 15 Februari
1941, met toestemming van de vrouw van den
verdachte Prenger, genaamd, Sipra Veerkoo-
per, oud 24 jaar, een onderzoek in de wo-
ning, voormeld ingesteld. In die woning
werd echter geen geweer noch een schietwa-
pen aangetroffen.

Daarop hebben wy, verbalisanten, op
een terrein, gelegen aan het Waterloopkain
welk terrein by Prenger in gebruik was, een
onderzoek ingesteld, doch werd aldaar door
ons evenmin een schietwapen aangetroffen.

Aangezien Prenger verklaarde, dat hy sinds eenige dagen zyn
verblyf hield by een zekeren Polak, wonende Nieuwe Uilenburgerste-
straat 74 huis, alhier, hebben wy ook in die woning, met toestem-
ming van Barend Polak, oud 31 jaar, van beroep koopman, wonende
op voormeld adres, een onderzoek ingesteld naar eventueele aanwe-
zige vuurwapenen, doch had dit onderzoek evenmin resultaat.

Hiervan op ambtsead opgemaakt dit proces verbaal te Amster-
dam, gesloten en geteekend, den 18den Februari 1941.

ca. 200.
2.A.H.

GEZIEEN:
De Commissaris van Politie
te Amsterdam. (Sectie IV)

W. J. J. J. J.
Yetta

Th van Zwan
Th van Zwan

Voor eensluidend afschrift.

Th van Zwan
Th van Zwan

XXXXXXXXXXXX

4

2

30 H

Verleer verdachte

In aansluiting aan bygaande processen-verbaal hoorde ik, ondergeteekende: JAN FRANÇOIS DE GROOT inspecteur van politie der gemeente Amsterdam, tevens onbezoldigd ryksveldwachter op heden 18 Februari 1941; ANTOINE HENDRIK PRENGER, geboren te Rotterdam 9 Mei 1910, koopman, wonende Lange Houtstraat 31' te Amsterdam, die verklaart:

Ik ben de zoon van Herman Prenger en van Anna Hardt, beiden in leven. Ik ben reeds eerder met politie en justitie in aanraking geweest. Ik ben Nederlander. Ik hoor thans van U, dat ik ook beschuldigd word, aanwezig te zyn geweest by de vechtparty tussehen joden en leden der N.S.B. in de omgeving van Waterlooplein en Lange Houtstraat Alhier, waarby een der leden der N.S.B. zoo ernstig werd verwond, dat de man later aan de gevolgen is overleden. Uit latere mededeelingen in my bekend, dat die man Koot moet zyn genaamd. Ik ontken ten sterkste by die vechtparty te zyn geweest, daaraan te hebben meegedaan, of daarvan zelfs ook maar iets te hebben gezien. Ik ontken ten sterkste dien avond in Korte- of Lange Houtstraat of in de omgeving daarvan, of waar dan ook met een jachtgeweer, hetzy enkel of dubbelloops te hebben geloopt. Ik heb nog nooit een jachtgeweer in myn bezit gehad. Ik weet niet wat men van

my wil, en als U my zegt, dat er vier menschen zyn, die my duidelyk hebben herkend, toen ik dien avond tussehen 6 en 7 uur in deze omgeving op straat liep gewapend met een dubbelloops jachtgeweer, waarvan de loopen blank waren, dat zy my daarover hebben hooren spreken en zeggen tegen anderen, die my dat geweer uit handen hebben willen nemen: "Laat los daar heb jy niets mee te maken" of woorden van dergelyke strekking, dan weet ik niet, wat ik daar op zeggen kan. Ik kan alleen maar ontkennen. Ik heb dien avond te ongeveer 5.30 uur myn pakhuis gesloten en ben naar huis gegaan. Hier heb ik my eerst wat opgeknapt, heb daarna gegeten, waarmee ik te ongeveer 6.15 uur namiddag klaar was. Ik ben weer als gewoonlyk wat gaan slapen, maar werd byna reeds oogenblikkelyk gewekt en door myn vrouw en door het leven, dat ik hoorde by de relletjes in deze omgeving. Wy werden weer bang en zyn oogenblikkelyk het huis uitgegaan, naar de woning myner schoonouders, J. Yzerkooper, sigarenmaker, Korte Houtstraat 7 huis Alhier. Het was ongeveer 6.30 uur dat wy, dat wil zeggen myn vrouw, myn kind en ik hier aankwamen. Wy zyn hier gebleven tot des avonds ongeveer 11.30 uur, op welk tydstip wy weer naar onze woning gingen om te slapen. Toen wy by myn schoonouders aankwamen waren daar ook aanwezig myn beide zwagers Sam Yzerkooper, die gehuwd by myn schoonouders inwoont en de nog ongehuwde zwager Louis Yzerkooper. Later op

